

Yaz Gezginini İle Hapşu Teyze • Ömer Açık

Çocuk Kitaplar • Roman • 136 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6

İLETİŞİM • DUYGULAR • KÜLTÜRLER • DOĞA ve EVREN

yaz tatili • karavan • doğa • inançlar • farklı kültürler • ayrılmış ebeveyn • gezginlik • imece • yamaç paraşütü • keşifler • Anadolu

Etkileyici mahalle ve okul hikâyeleri anlattığı kitaplarıyla çok sevilen **Ömer Açık** yeni romanında, içimizde saklı kâşif ruha sesleniyor, okurunu Anadolu'nun kültürel zenginliği içinde gezdiriyor. Roza'nın, yaz mevsimi boyunca teyzesinin karavanıyla gezip gördüğü, konakladığı yerler, yepyeni düşünceler ve keşiflerle dolu. Bir çocuğun zorluklarla baş etme çabasını neşeli bir dille yansıtan renkli macera, yaşamın büyük bir armağan olduğunu duyumsatıyor. Yazarın duru ve zengin diliyle her yaşta okurun kendini ve dünyayı tanıma, yaşamı anlamlandırma serüvenine ilham veren bir roman.

Zor bir kararın eşiğindeki ailesi, Roza'yı yaz tatili için teyzesinin yanına yollar. Karavanda yaşayan gezgin yazar Hapşu Teyze'yle doğanın ortasında, kent yaşamında hayal bile edemeyeceği yerler gören Roza, bir film çekiminde figüran olur, köylülerin yağmur duasına katılır, yamaç paraşütüyle kendini boşluğa bırakır. Uzun yol boyunca en yakın arkadaşı, cebindeki küçük deniz kabuğudur. Ama sıradan bir kabuk değildir bu...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Keşfedilen şeye keşfedenin adı veriliyorsa, siz adınızın verilebileceği ne tür bir keşif yapmak istersiniz? Keşif nedir; nasıl yapılır; rastlantıyla mı, uzun çalışmalarla mı? Keşfedilen şey, kimsenin daha önce bilmediği bir şey mi olmalıdır? Doğayı keşfetmek ne demek; doğa nasıl keşfedilir?
- 2- Roza'nın, Bay Fiskos adını verdiği deniz kabuğuyla, Hapşu Teyze'nin ise kalemiyle konuşmasına ne diyorsunuz? Sizin böyle karşılıklı konuştuğunuz özel bir oyuncağınız var mı; adı ne? Onunla oynarken kendinizi nasıl hissediyorsunuz? İnsanın cansız bir şeyle konuşması yanlış olabilir mi?
- 3- Teyzesiyle tatile çıkmadan önce babasının, "Döndüğünde her şey ayarlanmış olacak," demesi, Roza'ya ne ifade ediyor? Sizce babası bu sözle ne anlatıyor; Roza ne anlıyor?
- 4- Lokman Usta nasıl biri, ne arıyor? İnsanların ölümsüz olması sizce iyi mi, kötü bir şey mi; neden? Hapşu Teyze, "Dünya bile, güneş bile ölecek bir gün," demekle ne kastediyor?
- 5- Hapşu Teyze, dünyayla nasıl haberleşiyor? Siz hiç cep telefonu kullanılmayan bir yerde tatil yaptınız mı ya da böyle bir yerde tatil yapar mısınız? Nedenlerinle birlikte açıklayın.
- 6- Teyze-yeğenin katıldığı sette, film çekimiyle ilgili neler öğreniyoruz; filmde yer almak sanıldığı kadar eğlenceli mi? Birkaç dakikalık bir sahne üç saatte çekiliyorsa sizce bir buçuk saatlik bir filmin tamamlanması ne kadar zaman alır?
- 7- Roza'nın izinsiz, habersiz, tek başına yamaç paraşütü yapmasına ne diyorsunuz? Hapşu Teyze'nin verdiği ceza sizce adil mi? Siz olsanız nasıl bir ceza alırdınız?
- 8- Depremden sonra köylüler, zeytinyağı şişelerini kurtarmak için Anadolu'nun hangi geleneğinden yararlanıyor? Sizce köyün Deli Sefer'i gerçekten "deli" mi? Depremleri hayvanların önceden hissettiğine dair halk inanışının hikâyedeki örnekleri neler?
- 9- Tersuyku hastalığı nedir? Roza ve Hapşu Teyze bu hastalığa nasıl yakalanıyorlar? Kurtulmak için ne çare buluyorlar? Gündüz uyuyup gece oturmak neden sakıncalı olsun?
- 10- Sizce Roza sıradışı bir çocuk mu? Neden? Roza neye dayanarak sıradışı olmadığını düşünüyor? Siz sıradışı mısınız?
- 11- Köylülerin yağmur duası töreni Roza'yı nasıl etkiliyor? Hapşu Teyze bu inançla ilgili ne düşünüyor; yağmurun yağmasını neye bağlıyor?

- 12- Teyze-yeğen davet edildikleri cenaze töreninde neler yaşadı; nelere şaşırdılar? Bu töreni düzenleyen köylüler neye inanıyor?
- 13- Longoz neye deniyor? Dönüş yolunda mola verdikleri longoz ormanında neler gördüler? Siz hiç longoz ormanı gördünüz mü?
- 14- Yazar zeytinlerin nasıl toplandığını anlatıyor? Hayat Ana'nın hikâyesinin anlamı ne? Sizce bir yere alışmak mı, alışmadan ayrılmak mı güzel? Neden?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Sergi:** Öğrenciler gruplara ayrılınsın. Her grup, Roza ile teyzesinin kaldığı bir yeri ve orada yaşadığı deneyimi anlatan bir resim ya da maket yapsın. (Örnek: Tepeden paraşütle atlayan Roza, yıkılan köydeki zeytinyağı şişelerini kurtarma imcesi, yağmur duası, cenaze töreni, Hayat Ana ve zeytin ağaçları vb.) Her bir öğeyi ayrı bir grup çalışsın. Yapılan resimlerdeki figürler oyularak dik kullanılacak biçimde kesilsin. Oyulup çıkartılan figürler, bir pano üstüne olay sırasına göre dikey yapıştırılsın. Böylece üç boyutlu, “Yaz Gezginini İle Hapşu Teyze Sergisi” oluşturulsun.
- **Araştırma:** Karavan, tren, otobüs, araba, gemi, uçak, motosiklet ve bisikletle yolculuk yapmanın olumlu-olumsuz yanlarını ayrı listeler halinde sıralayın. Bir çizelge yapın ve her araç için ayrı iki sütun ayırın. (Olumlu-Olumsuz) Her araçla yolculuğun sağladığı kolaylıkları ve olumsuz yönleri tek tek yazın. Bakalım öğrenciler hangi araçla yolculuğu tercih edecek?
- **Atışma:** Öğrenciler çember biçiminde yerleşerek “Çember Seansı” yapsın. Herkes sırayla ilk turda, “Doğada gezgin yaşam hangi ayrıcalıkları sunar?” sorusuna; ikinci turda, “Doğada gezgin yaşam için kentlerdeki hangi alışkanlıklardan vazgeçmek gerekir?” sorusuna bir cümle ya da sözcükle cevap versin, düşüncelerini paylaşsın. Her iki yaşam biçiminin yararları, üstünlükleri ortaya çıksın.
- **Sunum:** Sınıf ikili gruplara ayrılınsın. Her ikili; Lokman'ın getirdiği yarpuz, kedi elması, pipir, labada, ışkın, kuşekmeği, sütleğen, kaya kuruğu, turp otu, kazayağı, çiğdem, kuzukulağı, şevketibostan, gürvelik, tilkikuyruğu, delikereviz, aptalotu, tellice, tarhana otu, deniz börülcesi gibi ot ve bitkileri internette araştırın. Topladıkları bilgileri (nerede ne zaman yetişiyor, ne için kullanılıyor, özellikleri neler vb) ve resimleri, 2-3 dakikalık sunumlar halinde hazırlasınlar ve “Doğal Bahçe” saatinde sınıfla paylaşsınlar. Araştırma kısmında ailelerden de destek alınabilir.
- **Gezi:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup dünyanın her hangi bir yerinde, alışılmadık dışındaki koşullarda yapılacak bir yaz tatili hayal etsin. Neden orayı tercih ettiklerini, nasıl bir tatil olacağını, neler yapacaklarını, kimlerle gideceklerini vb ayrıntıları düşünsünler. İnternetten sağlanacak görsellerle birlikte eğlenceli bir sunum hazırlayarak diğer gruplara aktarsınlar. Bakalım benzer yerlerde, benzer tatiller hayal eden gruplar olacak mı?
- **Tartışma:** Roza'nın bitirmediği halde teyzesine bitirdim diye yalan söylemesinden yola çıkarak yalan kavramını sınıfça tartışın. Yalan nedir; neden yalan söylenir? Yalan söyleyenler için ne düşünülür? Yalan, ilişkilerde güveni nasıl etkiler? “Beyaz yalan” ayrımı nedir? Haklı yalan olur mu? Yalan alışkanlığına dönüşür mü? Her yaşta insanın yaşamındaki bu çok önemli konuyu sınıfça tartışın.
- **Sosyal sorumluluk:** Anadolu kültürlerinde geçmişten günümüze çok değerli olan zeytin ağaçlarının çeşitli nedenlerle kesilmesi nasıl engellenebilir? Bu konuda herkese düşen görevler neler? Öğrenciler olarak sizler neler yapabilirsiniz? Bu konuyu bir sosyal sorumluluk projesi olarak etraflıca çalışın. Sonuçları hem okul hem aileler hem de yerel yönetimlerle paylaşın.
- **Resimleme:** Herkes Roza'nın yaptığı gibi kendi en özel ve unutulmaz tatilinin resmini yapsın.
- **Okuma:** Hapşu Teyze'nin, romanın 124. sayfasında yer alan şiirini hep birlikte okuyun ve anlamını tartışın. Şiir size neler düşündürüyor, paylaşın.